

Sámi allaskuvla

Sámi University College

STUDIEPLAN

Árbediehtu:

Teoretisk tilnærming til tradisjonell kunnskap og
Metoder for dokumentering og formidling av tradisjonell
kunnskap 15 sp & Tradisjonell kunnskap som grunnlag
for forvaltning av ressurser i nordområdene 15 sp

30 STUDIEPOENG

1. STUDIEENHETENS NAVN

ÁRBEDIEHTU (oktasaš namahus buot gielaide)

ARB180:

Sám: Teorehtalaš lahkoneamit árbevirolaš máhttui ja dan dokumenteren- ja gaskkostonmetodat

No: Teoretisk tilnærming til tradisjonell kunnskap og metoder for dokumentering og formidling av tradisjonell kunnskap

Eng: Theoretical approaches for traditional knowledge and methods for documentation and dissemination.

ARB181:

Sám: Árbevirolaš máhttu vuodđun hálddašit resurssaid davviguovlluin

No: Tradisjonell kunnskap som grunnlag for forvaltning av ressurser i nordområdene

Eng: Traditional knowledge as a basis for management of resources in the High North

2. GENERELL INFORMASJON OM STUDIE

Studiekode:	ARB 180 ja 181
Studiets nivå:	
Studiepoeng:	15 + 15 studiepoeng
Antall semestre:	Deltid over to semestre
Organisering av studie:	Utdannelsen gjennomføres som stedbasert undervisning og kan kombineres med nettundervisning.

3. INNLEMMELSE I UTDANNINGSPROGRAM

Studiet kan inngå i ulike bachelorprogram ved Samisk høgskole.

4. OPPTAKSKRAV

Generell studiekompetanse eller realkompetanse.

5. UNDERVISNINGSSPRÅK

Norsk, samisk, men forelesningene kan også være på engelsk.

6. GENERELL BESKRIVELSE AV STUDIET

Studiet skal gi en grunnleggende innføring om tradisjonell kunnskap generelt og samisk tradisjonell kunnskap spesielt, og om verdien av denne både i dag i fremtiden. Det legges vekt på faglige tilnærminger til denne kunnskapen, herunder dokumentasjonsmetoder, og hvordan tradisjonell kunnskap kan være med på å bidra til styrking av lokalsamfunn og urfolks

næringer. Et langsiktig mål er at tradisjonell kunnskap skal være dokumentert, slik at den kan inngå i grunnlaget for offentlige beslutningsprosesser.

Målgruppa er forvaltere, lærere og andre med interesse for tradisjonell kunnskap.

Studiets oppbygging og innhold:

Studiet består av 2 emner:

1. A) Teoretisk tilnærming til tradisjonell kunnskap, 5 studiepoeng
B) Metoder for dokumentering og formidling av tradisjonell kunnskap, 10 studiepoeng. Det legges vekt på trening av praktiske ferdigheter i forbindelse med dokumentering. Studentene vil trene på disse ferdighetene i grupper og individuelt.
2. Tradisjonell kunnskap som grunnlag for forvaltning av ressurs i nordområdene, 15 studiepoeng

Oppbygningen er skissert her:

Emne 1	Studieenhet 1, ARB 180, 15 studiepoeng
	Teoretisk tilnærming til tradisjonell kunnskap og Metoder for dokumentering og formidling av tradisjonell kunnskap

Emne 2	Studieenhet 2, ARB 181, 15 studiepoeng
	Tradisjonell kunnskap som grunnlag for forvaltning av ressurser i nordområdene.

7. LÆRINGSUTBYTTE

Studenten skal :

- ha kunnskap om begreper, prinsipper og teorier innen tradisjonell kunnskap
- ha kjennskap til urfolksmetodologi.
- ha relevant kunnskap om metoder for dokumentering av tradisjonell kunnskap og ferdigheter i å anvende kunnskapen i praksis.
- kunne planlegge og gjennomføre intervjuer.
- kunne utarbeide dokumentasjonsrapporter fra dokumentasjonsarbeidet med tanke på formidling.
- ha innsikt i lover og konvensjoner som omhandler tradisjonell kunnskap.
- kunne reflektere over etiske dilemmaer når det gjelder tradisjonell kunnskap og dokumentering av den.
- forstå viktigheten av tradisjonell kunnskap i bærekraftige utvikling og betydningen av bruken av morsmål i dokumenteringsarbeidet.
- kunne bruke ulike typer verktøy i forbindelse med dokumentering av TK.
- kunnskap i noen egne valgte caser som kan brukes som eksempel på samisk/urfolk tradisjonell kunnskap.
- Lære å jobbe steds- og temabasert.
- Ha kunnskap om og lære å vedsette hvordan urfolks språk er bærer av TK.
- Innsikt i hvordan konsekvensutredninger som omhandler naturressurser er bygd opp med tanke på implementering av TK.

8. LÆRINGSFORMER

I undervisningen vil det veksles mellom forelesning (klasserom/nett), gruppearbeid, plenumsdiskusjoner og studentframlegg. IKT vil bli benyttet som kommunikasjons- og studieverktøy. Det er en forutsetning at studentene bruker Samisk høgskole læringsplattform i studiet og i kommunikasjon med hverandre og med studiestedet. All informasjon om studiet og beskjeder til studentene gis på Pedt.

9. KRAV FOR Å GÅ OPP TIL EKSAMEN

Emne 1	Studieenhet 1, ARB 180, 15 studiepoeng
	A) Teoretisk tilnærming til tradisjonell kunnskap B) Metoder for dokumentering og formidling av tradisjonell kunnskap
	Generelt: Studenten skal skrive faglogg som godkjennes av faglærer/veileder.
Arbeidskrav	A) Studenten skal legge frem valgt eksamenstema og hvordan man har tenkt å løse eksamensoppgaven. Temaet skal godkjennes av faglærer/veileder.
	B) Studenten skal gjennomføre feltarbeid med dokumentasjonsdel som kan være enten 3 siders skriftlig fremstilling av feltarbeidet, 3-4 min film som omhandler feltarbeidet eller billedserie med ca 15 bilder med tilhørende tekst.

Emne 2	Studieenhet 2, ARB 181, 15 studiepoeng
	Tradisjonell kunnskap som grunnlag for forvaltning av ressurser i nordområdene.
Arbeidskrav	Studenten skriver forelesningslogg utifra 2-3 valgte forelesninger som godkjennes av faglærer/veileder.

10. EKSAMEN

Emne 1	Studieenhet 1, ARB 180, 15 studiepoeng
	A) Teoretisk tilnærming til tradisjonell kunnskap B) Metoder for dokumentering og formidling av tradisjonell kunnskap
	A) Hjemmeeksamen 5-10 sider
	B) Muntlig eksamen

Emne 2	Studieenhet 2, ARB 181, 15 studiepoeng
	Tradisjonell kunnskap som grunnlag for forvaltning av ressurser i nordområde.
	10 dagers hjemmeeksamen (10-15 sider)

Eksamens karakterene gis utifra ECTS systemet, der A er beste karakter, E er laveste ståkarakter og F er ikke bestått.

Det vises ellers til eksamensreglementet for Samisk høgskole.

11. ÅPEN FOR PRIVATISTER?

Nei.

12. KVALITETSSIKRING – EVALUERING AV STUDIET

Det vises til kvalitetssikringssystemet ved Samisk høgskole, og hvilke muligheter/forpliktelser studenter har til å evaluere studietilbudet og kvaliteten på tjenestene ved Samisk høgskole.

På studentnivå blir studiet evaluert ved jevnlig evalueringsmøter med skriftlig tilbakemelding om ønskelig og ved utfylling av et evalueringsskjema ved avslutning av kurset. På institusjonsnivå skjer evaluering av studiet i form av jevnlig student-evalueringer, eksamensrapporter, sensorrapporter og fagrapporter.

Pensum er på 500 – 800 sider som utarbeides av faglærerne og som kan forandres underveis i samråd med studentene. Pensumstoffet kan bestå av litteratur, forelesninger og annet studiemateriell.

For hjemmeeksamen kan studenten ha et selvvalgt pensum som godkjennes av veileder.

13. PENSUM

Pensum er på 800 – 1000 sider som utarbeides av faglærerne og som kan endres underveis i samråd med studentene. Pensumstoffet kan bestå av litteratur, forelesninger og annet studiemateriell.

For hjemmeeksamen kan studenten ha et selvvalgt pensum som godkjennes av veileder.

TEORETISK TILNÆRMING TIL TRADISJONELL KUNNSKAP, 5 sp
(200 sider som inneholder litteratur, forelesninger og annet studiemateriell)

Berkes, F. 2005: "Traditional Ecological Knowledge", i Encyclopedia of Religion and Nature (B.R. Taylor, ed.) Thoemmes Continuum, London and New York (7 sider)
http://umanitoba.ca/institutes/natural_resources/canadaresearchchair/Encyclopedia%20of%20Religion%20And%20Nature%20Traditional%20Ecological%20Knowledge.pdf

Berkes, Fikret 2008: Sacred Ecology, second edition, Routledge Taylor & Francis, New York.
s. 3-16, 31-35, 53-59, 175-180, (28 sider)

Borgos, J., 1993: Tradisjonell samisk kunnskap og forskning. Helander, Elina (red.):
Tradisjonell samisk kunnskap och forskning. Dieđut Nr. 5 1993 Guovdageaidnu/Kautokeino:
Nordisk samisk institutt

Burgess, P. 1999: Traditional knowledge. A report prepared for the Arctic Council Indigenous Peoples' Secretariat, Copenhagen.

Eira, Inger Marie Gaup 2012: Muohttaga jávohis giella. Sámi árbevirolaš máhttu muohttaga birra dálkkádatrivedanáiggis/The Silent Language of Snow. Sámi traditional knowledge of snow in a time of climate change. Čálus grádii/A dissertation for the degree of Philosophiae Doctor. Ss. 22-25 ja 35-39, Tromssa universitehta (7 sider)

Gaski, Harald 2003: "Álbmotviisodat ja árbedieđut" i Árvvut –Árvo – Vierhtie –Samiske verdier, Edel Hætta Erisken (red.), Davvi Girji OS, s. 33-40 (7 sider)

Guttorm, Gunvor, 2009: Árbediehtu (Sami traditional knowledge) – as a concept and in practice Guttorm, Gunvor. [2009]. Árbediehtu – som begrep og i praksis. Arbetsnotat april 2009. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. [Unpublished project paper].

Haruyama, Takako, 2003: Transmission Mechanism of Traditional Ecological Knowledge, s. 109-118 (9 sider)

http://www.ps.ritsumei.ac.jp/assoc/policy_science/111/111_10_haruyama.pdf

Haruyama, Takako, 2004: Nature of traditional knowledge Loss: A Quantitative Approach, s. 147-155 (9 sider)

http://www.ps.ritsumei.ac.jp/assoc/policy_science/112/112_13_haruyama.pdf

Høgmo, Asle 2003: "Sámi searvevuotta ja identitehta" i Árvvut –Árvo – Vierhtie –Samiske verdier, Edel Hætta Erisken (red.), Davvi Girji OS, s. 61-65 (4 sider)

Kalland, Arne 2000: "Indigenous knowledge: Prospects and limitations", i Indigenous Environmental Knowledge and its Transformations. Critical Anthropological Perspectives, Roy Ellen, Peter Parkes og Alan Bicker (red.), s. 319–331. Australia: Harwood Academic Publishers (12 sider)

Kalstad, J. K. 1993: "Tradisjonell kunnskap - en problematisk kunnskapsform?" Helander, E. (doaim./ed.): Traditionell samisk kunnskap och forskning. Dieđut Nr. 5 1993. Guovdageaidnu/Kautokeino: Nordisk samisk institutt.

Meløe, J. 1988: "The Two Landscapes of Northern Norway" in Inquiry: an interdisciplinary Journal of Philosophy, volume 31., issue 3, pp. 387-401. (14 sider)

Nakashima, D., Roue, M., 2002: Indigenous Knowledge, Peoples and Sustainable Practice. (Ed. P. Timmerman) Encyclopedia of Global Environmental Change Volume 5, Social and economic dimensions of global environmental change, s. 314–324. (10 sider)

http://portal.unesco.org/science/fr/files/3519/10849731741IK_People/IK_People

Nordin-Jonsson, Åsa 2010: Árbediehtu – samiskt kulturav och traditionell kunskap, Sametinget, Kiruna, Centrum för biologisk mångfald, Uppsala. S. 14-71 (57 sider)

Porsanger, J., Guttorm, G., 2011: "Árbediehtu-fágasuorggi huksen" i Working with Traditional Knowledge: Communities, Institutions, Information Systems, Law and Ethics, DIEÐUT 1/2011, Sámi allaskuvla. S. 35-38. (3 sider)
http://brage.bibsys.no/samall/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_30794/5/Diedut-1-2011-JelenaPorsanger_GunvorGuttorm.pdf

Solbakk, John T. 2007: Árbevirolaš máhttu árvvolaš vuoignaduodji, s. 4-12 (9 sider).
http://www.samikopijia.org/govat/doc/art_its.pdf

Utsi, Per Mikael. 2007. Traditionell kunskap och sedvänjor inom den samiska kulturen – relaterat till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Kiruna: Sametinget. S. 19-29 (10 sider) <http://www.slu.se/Global/externwebben/centrumbildningar-projekt/centrum-for-biologisk-mangfald/Dokument/publikationer-cbm/cbm-skriftserie/skrift18.pdf>

METODER FOR DOKUMENTERING OG FORMIDLING AV TRADISJONELL KUNNSKAP, 10 sp (300- 400 sider som inneholder litteratur, forelesninger og annet studiemateriell)

Abele, F. 1997. "Traditional Knowledge in Practice" Arctic, 50(4): iii–iv. (2 sider)
<http://arctic.synergiesprairies.ca/arctic/index.php/arctic/article/view/1110/1136>

Berkes, Fikret 2004: "Knowledge, learning and the resilience of Social-Ecological Systems." Paper prepared for the Panel Knowledge for the Development of Adaptive Co-management, Mexico, IASCP 2004. (15 sider)

Bongo, Mikkel P. A 1985: Mus ledje bálgat, s. 39-42. Jårgaleaddji AS. (4 sider)
Eira, I.M.G and Mathiesen, S.D 2011: Ođđa siida-vuđot gozihanvuogádat observeret dálveguohtuneatnamiin dálkkádatvariabiltehta váikkuhusaid sámi boazodoalus. Manuskriptahámis. (Translated to English: A novel siida-based monitoring system to observe effects of climate variability on reindeer pastures in Sámi Reindeer herding. Manuscript in preparation.) (25 sider)

Eira, I.M.G, Eira, O.I, Eira, R.B.M, Magga, A.M., Ketola, N.J., Sara, E.A., 2009: "Sápmi: Kautokeino, Norway and Inari, Finland" In Oskal, A., Turi, J.M., Mathiesen, S.D., Burgess, P., (eds.): EALÁT reindeer herders voice: Reindeer herding, traditional knowledge and adaptation to climate change and loss of grazing land. Report 2:2009. International Centre for Reindeer Husbandry. Fagtrykk idé as, Alta. S. 19-43 (24 sider)
<http://www.scribd.com/doc/123690027/EALAT-Reindeer-Herders-Voice-Reindeer-Herding-Traditional-Knowledge-and-Adaptation-to-Climate-Change-and-Loss-of-Grazing-Lands-International-Centr>

Eira, Inger Marie Gaup & Eira, Ravdna Biret Marja 2011: Ceavvi, metode for dokumentering av Tradisjonell samisk kunnskap. [upublisert]

Eira, Inger Marie Gaup 2012: Muohttaga jávohis giella. Sámi árbevirolaš máhttu muohttaga birra dálkkádatrivedanáiggis/The Silent Language of Snow. Sámi traditional knowledge of

snow in a time of climate change. Čálus grádii/A dissertation for the degree of Philosophiae Doctor. Ss. 44-48 (5 sider), Tromssa universitehta

Eira, Nils Isak (ja Mikkel Nils Sara) (2011): Bohccuid luhtte. DAT os, Guovdageaidnu. Ođastuvvon girji. s. 18-27 (9 sider)

Eira, Ravdna Biret Marja 2012: Using Traditional Knowledge in Unpredictable Critical Events in Reindeer Husbandry. The case of Sámi reindeer husbandry in Western Finnmark, Norway and Nenets reindeer husbandry on Yamal peninsula, Yamal-Nenets AO, Russia, Master oppgave, Universitetet i Tromsø. S. 13-18 (6 sider)

Eriksen, Inge Arne 2003: "Riddo- ja vuotnaguollebivddu árvovuodđu" i Árvvut –Árvo – Vierhtie –Samiske verdier, Edel Hætta Erisken (red.), Davvi Girji OS, s. 23-32 (9 sider)

Fangen, Katrine 2010: Deltakende observasjon, 2. utgave, Fagbokforlaget. S. 58-71, 146-170 (39 sider)

Gaup, Káren Elle 2008: "Ehtalaš jurddašeamit, čuolmmat ja hástalusat dutkanfáttáid válljemis ja fealtabargguid oktavuodžas (Sámis)/Ethical challenges in selecting research subjects with regard to fieldwork in Sápmi" i Sáme- ja álgoálbmotdutkan etihkka/Ethics in Sámi and Indigenous Research Seminára raporta/ Report from a seminar i Kárášjohka 23.–24.11.2006. Raporta/Report 1/2008. Sámi Instituhtta, Sámi allaskuvla. S. 87-93 eller 94-101 (7 sider)

Helander, Kaisa Rautio 1991: "Sámegiell báikenamaid struktuvra ja deháleamos čoagginrávvagat" i Sámi Kulturmuittut – Samiske kulturminner, Hans Ragnar Mathisen (red.), Romssa Sámi searvi, Kevieslie forlag. S. 72-93 (21 sider)

Henriksen, John Bernard 2011: "Árbediehtu: Some legal reflections" i Working with Traditional Knowledge: Communities, Institutions, Information Systems, Law and Ethics, DIEĐUT 1/2011, Sámi allaskuvla. S. 77-94 (17 sider)
http://brage.bibsys.no/samall/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_30794/7/Diedut-1-2011_JohnBernhardHenriksen.pdf

Henriksen, John Bernhard [2009a]. Árbediehtu – kartlegging, bevaring og bruk av samisk tradisjonell kunnskap. Arbeidsnotat. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. [Unpublished project paper].

Hætta, Anne Karen 2010: Secret knowledge. The management and transformation of traditional healing knowledge in the Marka Sámi villages, Masteroppgave, Universitetet i Tromsø, s. 16-22 (6 sider)

Maurstad, Anita 2001: "Hvem eier kunnskapen om fisket?" i Naturressurser og miljøverdier i samiske områder: forvaltningsutfordringer, Dieđut 2/2001, Sámi instituhtta. S. 29-43 (15 sider)

Nordin- Jonsson, Åsa 2011: "Ethical guidelines for the documentation of árbediehtu, Sami traditional knowledge» i Working with Traditional Knowledge: Communities, Institutions, Information Systems, Law and Ethics, DIEÐUT 1/2011, Sámi allaskuvla. S. 97-122 (25 sider)
http://brage.bibsys.no/samall/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_30794/8/Diedut-1-2011_AasaNordinJonsson.pdf

Oskal, N., 2000: On nature and reindeer luck. Rangifer 2-3, 175–180 (5 sider)

Pedersen Steinar 2011: Tradisjonell kunnskap og laks. Noen momenter. (58 sider)
<http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/multimedia/52580/Steinar-Pedersen---Tradisjonell-kunnskap-og-laks.-Noen-momenter---sakkyndig-rapport---ENDELIG.pdf>

Turi, Johan Mathis, 2009: EALÁT – a model for local competence building in the North" i Oskal, A., Turi, J.M., Mathiesen, S.D., Burgess, P., (eds.): EALÁT reindeer herders' voice: Reindeer herding, traditional knowledge and adaptation to climate change and loss of grazing land. Report 2:2009. International Centre for Reindeer Husbandry. Fagtrykk idé as, Alta. S. 9-13
(5 sider)

Utsi, Per Mikael. 2007. Traditionell kunnskap och sedvänjor inom den samiska kulturen – relaterat till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mangfold. Kiruna: Sametinget. S. 65-73, 83-96, 105-129 (37 sider)
<http://www.slu.se/Global/externwebben/centrumbildningar-projekt/centrum-for-biologisk-mangfold/Dokument/publikationer-cbm/cbm-skriftserie/skrift18.pdf>

Willox, Ashlee Cunsolo, Harper, Sherilee L & Edge, Victoria L 2012: Storytelling in a digital age: digital storytelling as an emerging narrative method for preserving and promoting indigenous oral wisdom (22 sider)
http://ashleecunsolowillox.files.wordpress.com/2010/12/storytelling-in-a-digital-age_cunsolo-willox-et-al.pdf

TRADISJONELL KUNNSKAP SOM GRUNNLAG FOR FORVALTNING AV RESSURSER I NORDOMRÅDENE, 15 sp
(400-500 sider som inneholder litteratur, forelesninger og annet studiemateriell)

Agrawal, A. 1995: "Dismantling the Divide Between Indigenous and Scientific knowledge" i Development and Change (Vol. 26). S. 413-439 (26 sider)

Andersen, Svanhild 2001: "Fjordfiske, forvaltning og legitimitet" i Naturressurser og miljøverdier i samiske områder: forvaltningsutfordringer, Dieðut 2/2001, Sámi instituhtta. S. 44-58 (15 sider)

Andersen, Svanhild 2002: "Innledning" i Samiske landskap og Agenda 21: Kultur, næring, miljøvern og demokrati, Dieðut 1/2002, Sámi instituhtta. S 5-22 (18 sider)

Andreassen, Lars 2002: "Ka galt har vi gjort når det må vernes? Dilemmaer ved etablering av nasjonalpark i lulesamisk område" i Samiske landskap og Agenda 21: Kultur, næring, miljøvern og demokrati, Dieđut 1/2002, Sámi instituhtta. S115-127 (13 sider)

Barnaby, Joanne 2009: Indigenous decision making processes: what can we learn from traditional governance? (22 sider)

Berkes, F. 2007: 'Understanding Uncertainty and Reducing Vulnerability: Lessons from Resilience Thinking,' Natural Hazards 41.2: 283–295 (13 sider)

Berkes, F., Berkes, M.K. 2009: "Ecological complexity, fuzzy logic, and holism in indigenous knowledge" in Futures 41, Elsevier Ltd., Canada. S. 6-12 (7 sider)

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0016328708001092>

Berkes, Fikret 1979: "An Investigation of Cree Indian Domestic Fisheries in Northern Quebec" in Arctic Vol. 32, No. 1, s. 46-70 (25 sider)

Berkes, Fikret; Colding, Johan; Folke, Carl 2003: "Introduction" in Navigating Social-Ecological Systems: Building Resilience for Complexity and Change, Cambridge University Press. S. 1- 9 (9 sider)

Berkes, Fikret; Davidson-Hunt, Iain J., 2006: "Biodiversity, traditional management systems, and cultural landscapes: examples from the boreal forest of Canada" in Cultural Diversity and Biodiversity, International Social Science Journal 187, March 2006, Blackwell publishing & UNESCO. S. 35-47 (12 sider)

Berkes, Fikret; Reid, Walter V.; Wilbanks, Thomas J. and Capistrano, Doris 2006: Bridging Scales and Knowledge Systems Concepts and Applications in Ecosystem Assessment, Island Press, <http://www.unep.org/maweb/en/bridging.aspx>

Eira, I.M., Jaedicke, C., Magga, O. H., Maynard, N., Vikhamer-Schuler, D., Mathiesen, S. D., 2012: Traditional Sámi snow terminology and physical snow classification. - Two ways of knowing. Submitted to journal: Cold Regions Science and Technology, 85 (2013) 117–130 (14 sider) (Jorgaluvvon sámegillii: Árbevirolaš sámii muohtaterminologijja ja muohttaga fysihkalaš iešvuodaid čilgen - guokte diehtovuogi. Sáddejuvvon sisa journálie.)

Eira, I.M.G., Magga O.H., Eira, N.I, 2010: "Muohtatearpmat sisdoallu ja geavahus." Sámi dieđalaš áigečála 2/2011. pp 3-24. (21 sider) (Eng: Sámi Snow Terminology - Meaning and Usage)

Fenge, Terry and Funston Bernard W. 2009: Arctic Governance: traditional knowledge of Arctic Indigenous Peoples from an International policy Perspective. (28 sider)

Folke, Carl; Carpenter, Steve; Elmqvist, Thomas et al. 2002: Resilience and Sustainable Development: Building Adaptive Capacity in a World of Transformations. SDWG Arctic Council, The Environmental Advisory Council. S. 7-74 (67 sider)

Helander-Renvall, Elina 2005: "Biological Diversity in the Arctic" Final Report: September 2005 Composite report on status and trends regarding the knowledge, innovations and practices of Consultant

Henriksen, T. 2002: Miljøvern og urfolks tradisjonelle kunnskap. To sider av samme sak? Ed/doaim: Samisk landskap og Agenda 21. Kultur, næring og demokrati. Dieđut nr. 1/2002, s.175- 176. (2 sider)

Huntington, Henry P., 2009: "Connections between Arctic Peoples and their Environment" in Climate Change and Arctic Sustainable Development, UNESCO Publishing S.73-79 (6 sider)

Krauss M (1996). "Linguistics and Biology: Threatened Linguistic and Biological Diversity Compared." CLS 32, Papers from the Parasession on Theory and Data in Linguistics. Pp. 69-75. (7 sider)Chicago: Chicago Linguistic Society.

Krupnik, I., Aporta, C., Gearheard, S., Laidler, G., Holm, L. (doaimm/ed.), 2010: SIKU: Knowing Our Ice. Documenting Inuit Sea-Ice Knowledge and Use. Springer. New York.

Lewis, Walter H.; Ramani, Veena 2003: "Ethics and Practice in Ethnobiology: Analysis of the International Cooperative Biodiversity group project in Peru", Biodiversity and Biotechnology and the Protection of Traditional Knowledge - April 4-6, 2003 (19 sider)

McNeely JA (1997). "Interaction Between Biological and Cultural Diversity." In Indigenous Peoples, Environment and Development, ed. by S. Buchi et al. Pp. 173-196. (24 sider) IWGIA Document 85.

Moller, Henrik; Berkes, Fikret; Lyver, Philip O'Brian and Kislialioglu, Mina 2004: "Combining Science and Traditional Ecological Knowledge: Monitoring Populations for Co-management" in Ecology and Science 9 (3), (15 sider)

Nakashima, D., Chiba, M., 2006: "Local and Indigenous Knowledge Systems." Water and Indigenous Peoples. (Ed.) by R. Boelens, M. Chiba and D. Nakashima. Knowledges of Nature 2, UNESCO: Paris, s. 12-16 (5 sider)

Posey D.A., 2001:"Biological and Cultural Diversity: The Inextricable, Linked by Language and Politics." In On Biocultural Diversity: Linking Language, Knowledge, and the Environment, ed. by L. Maffi. Washington, DC: Smithsonian Institution Press.

Pretty, Jules,; Adams, Bill; Berkes, Fikret et al. 2009: "The intersections of Biological Diversity and Cultural Diversity: Towards Integration" in Conservation and Society 7 (2), s. 100-112 (12 sider)

Tunón, Håkan (red.) 2011: Reflektioner om en svensk tillämpning av Akwé: kon-riktlinjerna, CBM:s skriftserie 54, NAPTEK traditionell kunskap och biologisk mångfald, CBM Centrum för biologisk mångfald, (106 sider)

UNEP 1995: Global Biodiversity Assessment (V.H. Heywood, general ed.). Cambridge/New York: Cambridge University Press/UNEP.

RESSURSSIDE – TILLEGGSKLITTERATUR

Lover og konvensjoner /lágat ja konvenšuvnnat og annet

Naturmangfoldloven: http://www.lovdatab.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/app/gratis/www/docroot/all/nl-20090619-100.html&emne=naturmangfoldlov*&

WIPO: <http://www.wipo.int/tk/en/tk/>

Hva er tradisjonell kunnskap?

<http://blogs.ubc.ca/traditionalknowledgetechnology/revaluation-of-indigenous-cultures/what-is-indigenous-traditional-knowledge/>

<http://www.nmfs.noaa.gov/pr/pdfs/permits/openwater/parkinglot.pdf>

WIPO – Documentation Toolkit. Documentation of Traditional Knowledge

<http://www.wipo.int/tk/en/resources/tkdocumentation.html> (48 sider)

Implementering av TK i konsekvensutredninger

http://www.reviewboard.ca/upload/ref_library/1247177561_MVReviewBoard_Traditional_Knowledge_Guidelines.pdf

Convention on Biological Diversity (CBD): <http://www.cbd.int/traditional/intro.shtml>
(28 sider)

Eksempler på publikasjoner av tradisjonell kunnskap:

Andersen, Svanhild og Persen, Sigvald (red.) 2011: "Den gang var det jo rikelig med fisk: Lokal kunnskap fra Porsanger og andre fjorder. Artikler med utgangspunkt i Fávllis-nettverket. Mearrasámi diehtogovddáš, Billávuotna

Birkely, Hartvig 2007: Njurjot ja daid bivdin dološ Sámi mearragáttiin. Mearrasámi diehtogovddáš, Billávuotna

Bjørklund, Ivar og Eytórsson, Einar 2010: Fiske, fangst og tradisjonell kunnskap i indre Varanger. Innsamlet av Johan Albert Kalstad 1993-1995. Tromsø museums skrifter XXXII.

Eira Murud, Marit M. 2012: Jahki Sámis: Luondduolbmo birgen. Čálliid lágáhus, Deatnu

Eira, Inger Marie Gaup 2012: Muohttaga jávohis giella. Sámi árbevirolaš máhttu muohttaga birra dálkkádatrivdanáiggis/The Silent Language of Snow. Sámi traditional knowledge of snow in a time of climate change. Čálus grádii/A dissertation for the degree of Philosophiae Doctor. Ss. 54-79, Tromssa universitehta

Hætta, Johan Mathis K. 2011: Dálon: Livet til en småbruker i Kautokeino på 1920-40 tallet/ Dálona eallin Guovdageainnus 1920-40 áiggi. Davvi Girji.

Isak Saba Guovddáš 2009: Várjavuonna: Meara ávkkástallan.

Nesheim, Asbjørn 1947: "Lappisk fiske og fisaketerminologi" i Lapponica, Knut Bergsland et.al Studia Septentrionalia III, Oslo. S. 69-96 (27 sider)

Nilsen, Jon Egil, Hildonen-Nilsen, Valerius (red.) 2012: Vi levde som himmelsens fulger. Sjøsamisk tun, Smørfjord.

Porsanger, Sverre 2011: Deanusilba: luossasániid čoakkáldat. Deanu giellagáddi, Deatnu

Sara, Nils Mathisen, 2002: Movt áigi lea rievdan, Davvi Girji OS.

Solbakk, Aage 2007: Čáhcegáttésámiid kultuvra/ Den elvesamiske kulturen. Várjjat Sámi musea Čállosat/ Varanger Samiske Museums Skrifter. Čálliid Lágádus, Deatnu.

Thomassen, Ole 1999: "Lappenes forhold", Sámi giellaguovddáš – Samisk Språksenter, Gáivuona suohkan – Kåfjord kommune. S. 60-100 (40 sider)